

**Arkæologisk forundersøgelse af byggemodningsareal ved Kirke Stillinge
foretaget i dagene 25 og 28 juli 2005.**

Gravemaskinen arbejder ved grøft 6 d. 26/7-2005

Indhold

Resumé.....	2
Årsag og evt. sagshistorie	2
Deltagere	3
Lokalisering og topografi.....	3
Indmåling	4
Beskrivelse	4
Vurdering og evt. fremtidige tiltag	4
Anlægsliste.....	6
Fundliste.....	6
Fotoliste.....	6
Tegningsliste	7
Måledata.....	7

Bilag 1: Søgegrøfter med de registrerede nedgravninger m.v.

Resumé

Kortvarig arkæologisk undersøgelse på et ca. 3,5 ha. stort areal i den sydvestlige del af Kirke Stillinge by med fund af enkelte oldtidsanlæg som affaldsgruber og mulige stolpehuller, der dog ikke indeholdt daterende genstandsmateriale, hvilket kunne komme en mere præcis datering nærmere.

Endvidere fremkom enkelte anlæg/nedgravninger med indhold af røde teglfragmenter (mursten/drænrør) samt af dyreknogler, der på denne baggrund kan henføres til nyere tid.

Årsag og evt. sagshistorie

Undersøgelsen skyldes, at arealet matr. 11a af Kirke Stillinge by, udstykes af privat bygherre til parcel- og rækkehuse (lokalplanareal 256).

Bygherre er firmaet JOBU Aps. ved John Møller Jensen, Slagelse.

Der findes i nærområdet storstensgrave fra yngre stenalder samt fund fra henholdsvis jern- og middelalder (sognebeskrivelsesnumrene 42, 43, 91, 92, 94, 104 og 109), der tilsammen viser, at området har været beboet/udnyttet op gennem de forskellige tidsperioder.

Kombinationen med den korte afstand til kirken og dermed den ældste del af Kirke Stillinge by samt det berørte areals topografiske udseende og kystnære placering gjorde, at det fra museets side blev vurderet, at der *kunne* være arkæologiske interesser at finde på stedet, hvorfor denne undersøgelse blev iværksat.

Udsigt over "Støvlebækvej-projektet" fra øst d. 26/7-2005

Deltagere

Ved undersøgelsen deltog assistent Morten Petersen og arkæolog Henrik Høier, hvor sidstnævnte fungerede som daglig udgravningsleder.

For den maskinelle del af arbejdet stod maskinfører Claus Larsen, Munke Bjergby, der arbejdede for maskinudlejningsfirmaet/bygherre John M. Jensen, Slagelse.

Lokalisering og topografi

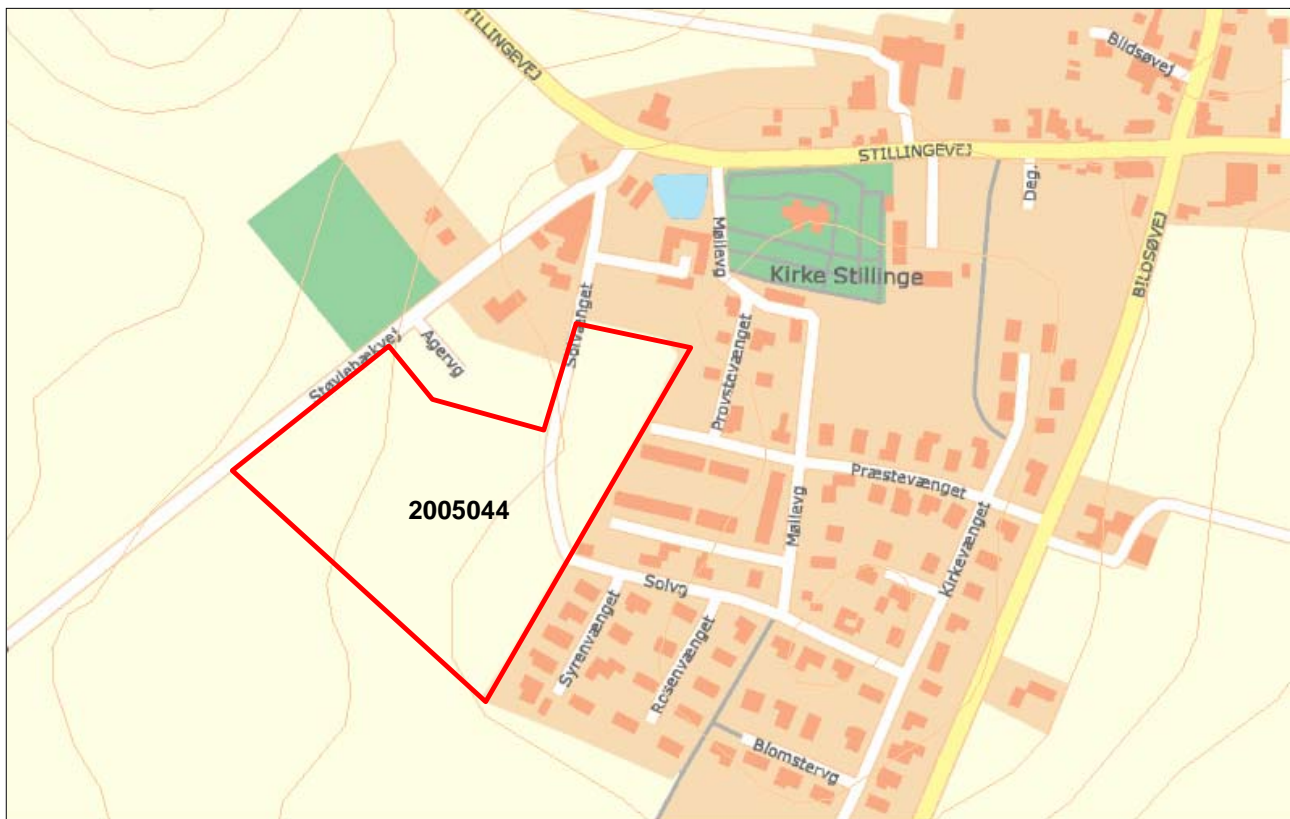
Arealet findes på 4 cm kort 1413-3-SØ. Udstykningsområdet ligger umiddelbart sydvest for Kirken og det gamle mejeri. Området nærmest kirken, dvs. det nordøstligste hjørne af arealet nord for Solvænget, bliver *ikke* berørt af byggeriet men udlagt som grønt område. Dette sted er en sydvendt skråning, der meget vel kan indeholde arkæologisk interessant materiale.

På kortet fra 1768 fremgår det, at der på dette tidspunkt lå to gårde nord for det berørte markareal i byens sydvestlige udkant.

De nye grund- og husejere kommer til at bo i et ret kuperet morænelandskab med et meget bølgende og varieret terræn.

De sydligste huse vil få direkte udsigt til Storebæltsbroen, der i klart vejr tydeligt kan ses i denne retning.

Det ca. 3,5 ha. store udstykningsareal befinder sig mellem kote 11 og 16 meter o.D.N.N. (jvf. landmålerdata bagerst), hvor det højeste område er et mindre lokalt bakkedrag indenfor områdets østside.

Sagsarealet indsat på matrikelkortet. Skærmkort © KMS

Indmåling

Indmålingen af vore 35 lokale målepunkter blev foretaget med GPS i System 34 Sjælland af landmåler Bo Jensen fra landmålerfirmaet Geodata, Energivej 3, 4180 Sorø.

Indmålingen, der må anses for værende overordentlig nøjagtig, blev foretaget d. 27 juli 2005.

Beskrivelse

Med en større gravemaskine på bæltet påmonteret en to meter bred planérskovl (rabatskovl) gravede vi de i alt 8 nordøst/sydvestgående søgegrøfter parallelt med Støvlebækvej med en indbyrdes afstand på ca. 20-25 meter.

Totalt afrømmedes 1.921m², hvilket svarer til en undersøgelsesprocent på ca. knap 6% i forhold til de opgivne ca. 35.000 m². Det undersøgte areal er dog noget mindre, eftersom det nordøstligste område som allerede nævnt blev friholdt, og undersøgelsesprocenten er derfor reelt lidt højere.

Muldlaget, der består af brun ret sandet muld, svinger mellem 24 og 85cm i tykkelsen, og er generelt kraftigst mod syd. Indenfor mindre arealer, hvor der tidligere har været diverse sænkninger, traf vi på de største mulddybder.

Undergrunden er overvejende brun sandet ler med enkelte mindre sten. Flere steder ses spor efter ældre sænkninger, hvor der tidligere har stået vand, disse er benævnt gl. vådbund i beskrivelserne samt på tegningen bilag 1.

I de gravede søgegrøfter udsatte vi for hver 40 meter målepunkter, hvorefter søgegrøfterne og fremkomne anlæg indtegnedes i størrelsesforholdet 1:100 på i alt 5 stk. A-3 tegnefolie. Totalt udsattes 35 sådanne målepunkter.

Ved grøftegravningen kunne vi registrere enkelte oldtidsanlæg som formodede affaldsgruber og et enkelt regulært stolpehul. Hertil kommer en række recente anlæg - primært dræn og diverse nedgravninger, der på baggrund af røde teglfragmenter fra f.eks. mursten og drænrør kan henføres til nyere tid. Enkelte steder krydsedes ældre nu opdrænede vådområder, der fremstod som dybere og mørkere muldsænkninger i bunden af søgegrøfterne. Dette fænomen knytter sig primært til en ca. øst/vestgående lavning nordligt på arealet som i øvrigt også kan ses på den nuværende terrænoverflade. (Se også bilag 1).

De fremkomne anlæg blev afsøgt med metaldetektor, dog uden at der fremkom fundmateriale fra ældre tid.

Samtlige registrerede anlæg/nedgravninger af oldtidskarakter og flere af de recente blev straks efter indtegningen på fladetegningen "snittet" (dvs. den ene halvdel bortgravet) med håndværktøj som skovl, spade og graveske (skelske) for efterfølgende at blive beskrevet på den respektive tegning. For tegnematerialets behandling i GIS-programmet MapInfo står Stud. Mag. Varaporn Pooririsak og Henrik Høier.

Der foreligger et antal digitale fotos fra undersøgelsen, (jvf. fotolisten nedenfor).

Alt originalmateriale samt dagbogsnotater m.v. opbevares på Sydvestsjællands Museum, Storgade 17, 4180 Sorø.

Vurdering og evt. fremtidige tiltag

De enkelte forhistoriske anlæg ved undersøgelsen viser at der, som formodet ud fra topografien, er forhistorisk aktivitet at finde på lokaliteten.

Imidlertid er de fundne anlæg få og spredtliggende, og opviser derfor ingen gruppering eller koncentration, der kunne tyde på en regulær bebyggelse eller tilhørende aktivitetsområde som ville berettige en nærmere arkæologisk undersøgelse i form af mindre feltudvidelser o. lign.

Det må dog anbefales, at der ved fremtidige jord- og anlægsarbejder i Kirke Stillinges nærområde tilsvarende bør foretages lignende prøveundersøgelser, idet det må betragtes som værende *meget* sandsynligt, at der i landsbyens nærhed *kan* findes middelalderlige og/eller ældre bosættelser m.v. af arkæologisk interesse.

Sorø d. 2 august 2005

Henrik Høier

Anlægsliste

Anlæg	Teg.	Snit	Type	Beskrivelse
001	01	NØ-SV set fra V, 120 cm i dia. 20 cm dyb, flade sider og rund bund	Grube/ recent?	Mørkebrun leret muld
002	01	NØ-SV set fra Ø, 180 cm i dia., 12 cm dyb, runde sider og flad bund	Grube	Mørkebrun leret muld
003	01	NØ-SV set fra V, 42 cm i dia., 20 cm dyb, skrå sider og rund bund	Stolpe- hul	Mørk brun leret muld med trækul
004	01	NV-SØ set fra V, 14 cm dyb, runde sider og flad bund	Grube	Mørk brun/grå leret muld
005	04	NØ-SV, set fra V, dia.160cm, dyb 15cm, flad bund	Grube, recent	Mørkebrun/-grå leret muld med teglfragmenter
006	04	NØ-SV, set fra Ø, dia 80cm, dyb 50cm, stejle sider, flad bund, mørkebrun leret muld	Grube	
007	04	NØ-SV, set fra V, dia 100cm, dyb 66cm, stejle sider, flad bund, skarpt afgrænset til undergrund, mørkebrun leret muld	Grube, oldtid?	
008	04	NØ-SV, set fra Ø, dia 40cm, dyb 12cm, runde sider, flad bund	Grube?, evt. stenspor	
009	05	NØ-SV, set fra V, dia 140cm, dyb 14cm, skrå sider, rund bund	Grube, recent?	
010	05	Ikke snittet, mørkebrun leret muld m. teglfragmenter	Grube, recent	

Fundliste

Der blev ikke hjemtaget fundmateriale fra undersøgelsen.

Fotoliste

Opt	Type	Tekst	Fot	Dato
1	Digital	Claus Larsen graver i grøft 5. Set fra nord. I baggrunden skimtes Storebæltsbroen.	H.H.	26-07-2005
2	Digital	Claus Larsen graver i grøft 5. Set fra nord. I baggrunden skimtes Storebæltsbroen.	H.H.	26-07-2005
3	Digital	Morten Petersen arbejder i grøft 5. Set fra syd.	H.H.	26-07-2005
4	Digital	Sydlig del af grøft 6 set fra nordøst. I baggrunden skimtes Storebæltsbroen.	H.H.	26-07-2005
5	Digital	Sydlig del af grøft 6 set fra nordøst. I baggrunden skimtes Storebæltsbroen.	H.H.	26-07-2005
6	Digital	Grøft 6 set fra syd. I baggrunden til venstre ses mejeribygningerne.	H.H.	26-07-2005
7	Digital	Grøft 6 set fra syd. I baggrunden til venstre ses mejeribygningerne.	H.H.	26-07-2005
8	Digital	Området set fra øst med skiltet "Støvlevejs-projektet".	H.H.	26-07-2005
9	Digital	Området set fra øst med skiltet "Støvlevejs-projektet".	H.H.	26-07-2005
10	Digital	Området set fra øst med skiltet "Støvlevejs-projektet".	H.H.	26-07-2005
11	Digital	Området set fra øst med skiltet "Støvlevejs-projektet".	H.H.	26-07-2005
12	Digital	Området set fra øst.	H.H.	26-07-2005
13	Digital	Området set fra øst med skiltet "Støvlevejs-projektet".	H.H.	26-07-2005
14	Digital	Området set fra øst med skiltet "Støvlevejs-projektet".	H.H.	26-07-2005
15	Digital	Området set fra øst med skiltet "Støvlevejs-projektet".	H.H.	26-07-2005
16	Digital	Breddyssen ved Ølandsgaard set fra syd.	H.H.	26-07-2005
17	Digital	Breddyssen ved Ølandsgaard set fra nord.	H.H.	26-07-2005

Tegningsliste

T-nr.	Type	Skala	Initialer
01	Fladetegning, Grøft 1 & 2	1:100	M.P.
02	Fladetegning, Grøft 3 & 4	1:100	M.P.
03	Fladetegning, Grøft 4 & 5	1:100	M.P.
04	Fladetegning, Grøft 6	1:100	M.P.
05	Fladetegning, Grøft 7 & 8	1:100	M.P.

Måledata

Punkt	X	Y	Z	MI_X	MI_Y
p1	155328.37	111920.48	12.445	-155328.37	111920.48
p2	155359.77	111895.79	11.601	-155359.77	111895.79
p3	155390.98	111870.79	11.045	-155390.97	111870.79
p4	155421.99	111845.58	10.913	-155421.99	111845.58
p5	155399.79	111830.22	11.651	-155399.79	111830.22
p6	155369.02	111855.72	11.329	-155369.02	111855.72
p7	155338.86	111881.91	11.593	-155338.86	111881.92
p8	155318.82	111899.92	12.789	-155318.82	111899.92
p9	155296.79	111886.12	13.463	-155296.79	111886.12
p10	155326.12	111859.01	12.253	-155326.12	111859.01
p11	155356.05	111832.52	11.625	-155356.05	111832.52
p12	155380.83	111810.75	11.844	-155380.83	111810.75
p13	155364.21	111789.15	12.411	-155364.21	111789.15
p14	155334.13	111815.46	12.82	-155334.13	111815.46
p15	155304.4	111842.18	12.987	-155304.4	111842.18
p16	155274.85	111869.11	13.324	-155274.84	111869.11
p17	155267.58	111875.93	13.988	-155267.58	111875.93
p18	155239.82	111868.41	13.984	-155239.82	111868.41
p19	155269.07	111841.23	12.669	-155269.07	111841.23
p20	155297.92	111813.58	14.144	-155297.92	111813.58
p21	155327.13	111786.33	13.778	-155327.13	111786.33
p22	155343.23	111771.39	13.049	-155343.23	111771.39
p23	155324.39	111752.34	13.955	-155324.39	111752.34
p24	155295.26	111779.7	15.006	-155295.26	111779.7
p25	155266.05	111806.99	13.88	-155266.05	111806.99
p26	155237.19	111834.62	12.772	-155237.19	111834.62
p27	155231.5	111840.21	13.112	-155231.5	111840.21
p28	155224.9	111804.53	14.411	-155224.9	111804.53
p29	155254.58	111777.77	14.519	-155254.58	111777.78
p30	155284.48	111751.24	15.355	-155284.48	111751.24
p31	155307.75	111730.83	14.571	-155307.75	111730.83
p32	155221.49	111770.9	15.057	-155221.49	111770.9
p33	155251.47	111744.48	15.774	-155251.47	111744.48
p34	155281.49	111718.08	15.179	-155281.49	111718.08
p35	155287.55	111712.82	14.951	-155287.55	111712.82

